

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, fakss: 67244074, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

2019.gada 30.aprīlī Nr. 1-5/72

Valsts policijas
Rīgas reģiona pārvaldes
priekšniekam J.Šultem
kanc@riga.vp.gov.lv

Zināšanai: Ogres iecirkņa
priekšniekam V.Naglim
kanc.ogre@riga.vp.gov.lv

*Par vizīti Ogres iecirkņa
īslaicīgās aizturēšanas vietā*

2019.gada 15.aprīlī Tiesībsarga biroja Pilsonisko un politisko tiesību nodaļas juridiskais padomnieks Juris Siļčenko, juridiskā padomniece Daina Lepika un Prevencijas daļas vecākā juriste Sandra Garsvāne bez iepriekšēja brīdinājuma apmeklēja Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Ogres iecirkņa īslaicīgās aizturēšanas vietu (turpmāk – ĪAV). Pārbaudē piedalījās Valsts policijas Ogres iecirkņa priekšnieks V.Naglis, Kārtības policijas nodaļas priekšnieka vietniece I.Špaka un Kārtības policijas nodaļas jaunākā inspektore (*V.Uzvārds*).

Tiesībsarga biroja darbinieki apskatīja Ogres ĪAV telpas un pagaidu turēšanas telpas, veica pārrunas ar iecirkņa un ĪAV darbiniekiem, kā arī tikās ar atsevišķām ĪAV ievietotajām personām.

Vispārējie apstākļi

Ogres iecirknis un ĪAV atrodas vienā ēkā ar Zemgales rajona tiesu (Ogrē). Tomēr ieeja šajā ēkā nav pielāgota personām ar invaliditāti (kustību traucējumiem). Proti, ieejas trepes ēkā nav aprīkotas sliecēm vai pacelājumiem personām ar kustību traucējumiem. Amatpersonas norādīja, ka agrāk ir funkcionējusi darbinieku izsaukšanas poga, tomēr pašlaik, kopš ēka ir “Valsts nekustamo īpašumu” apsaimniekošanā, tā neesot darba kārtībā. Tās neuzkrītošais novietojums neradīja pārliecību par efektīvu tās izmantošanas iespējamību arī agrāk, jo īpaši diennakts tumšajā laikā.

Ogres ĪAV kopā ir vienpadsmit kameras, kurās ierīkotas gultas vietas vienai vai četrām personām. Tiesībsarga biroja darbinieku apmeklējuma laikā

ĪAV bija ievietotas sešas personas. Trīs personas (vīrieši) ievietotas kriminālprocesa kārtībā, kā arī trīs personas (viena sieviete un divi vīrieši) administratīvā procesa kārtībā. Kā norādīja Valsts policijas darbinieki, ĪAV kopumā gultasvietas ir 23 personām.

ĪAV bija divas telpas procesuālo darbību veikšanai, telpa biometrijas datu iegūšanai un aizturēto fotografēšanai, divas saimniecības telpas, mazgāšanās telpa, tualete. ĪAV darbinieku darba vietā glabājas dažādi uzskaites žurnāli (administratīvi aizturēto, kriminālprocesa kārtībā aizturēto, pastaigu, dušas apmeklējuma, izvešanas no kameras, pienesumu, ēdināšanas). Amatpersonas norādīja, ka kriminālprocesa kārtībā aizturētās atrodas ĪAV līdz astoņām dienām, bet administratīvā procesa kārtībā ievietotās personas – līdz piesprietā soda izciešanai. Gadījumi, kad personai ir jāizcieš vairāki piemērotie administratīvie sodi, ir reti. Atsevišķos gadījumos, kad saņemti tiesas lūgumi, kriminālprocesa kārtībā aizturētās personas var atrasties ĪAV ilgāk par astoņām dienām, kas parasti ir saistīts ar nepieciešamību nodrošināt ievietoto personu dalību tiesas sēdēs.

Amatpersonas informēja, ka pienesumi ieslodzītajām personām ir iespējami. Tomēr pieņemtas un nodotas ieslodzītajiem tiks vienīgi tās mantas kuru glabāšanu kamerā atļauj Ministru kabineta 2006.gada 11.aprīļa noteikumi Nr.289 "Noteikumi par īslaicīgās aizturēšanas vietas kamerā glabāšanai atļauto priekšmetu sarakstu". Minētās mantas tiek reģistrētas atsevišķā žurnālā un nodotas pret parakstu ievietotajai personai.

ĪAV ir ierīkots daļēji segts (ar nojumi) pastaigu laukums. Zem nojumes ir ierīkots soliņš. Arī kāpnēs uz pastaigu laukumu ir zem nojumes. Tomēr pastaigu laukums nav pielāgots personu ar kustību traucējumiem vai riteņkrēslā esošu personu vajadzībām. Proti, stāvie pakāpieni šādām personām ir nepārvarams šķērslis, kas liedz viņām iespēju apmeklēt pastaigu laukumu. Vienlaikus arī šādu personu droša nonešana lejā pa kāpnēm nav iespējama, jo tās ir pārāk šauras un stāvas. Sarunā ar Tiesībsarga biroja darbiniekiem I.Špaka norādīja, ka personas ar kustību traucējumiem Ogres iecirkņa ĪAV tiek ievietotas ārkārtīgi reti, un darbinieki apzinās, ka šādu personu ievietošanas gadījumā nebūtu iespējams nodrošināt tām visas normatīvajos aktos paredzētās tiesības. Līdz ar to nekavējoties tiktu veikti pasākumi šādu personu pārvietošanai uz telpām (citu ĪAV), kurās ir nodrošināta atbilstoša vides pieejamība. I.Špaka norādīja, ka tas esot izdarāms dažu stundu laikā.

Sadarbība ar zvērinātiem advokātiem, prokuratūru un tiesu pēc darbinieku vārdiem ir laba. Grūtības ar aizstāvja nodrošināšanu aizturētajiem nav bijušas. Vairums procesuālo darbību tiekot veiktas ĪAV telpās. Atsevišķos gadījumos procesuālās darbības tiek veiktas ārpus ĪAV telpām, t.sk., procesa virzītāju kabinetos. Tomēr ikreiz, kad ievietotās personas atgriežas ĪAV, tiek veikta personu apskate, kas ir vērtējams pozitīvi. Tomēr ārpus ĪAV objektīvi palielinās iespējamās amatpersonu vardarbības, kā arī ieslodzīto bēgšanas riski. Ņemot vērā minēto, aicinu procesuālās darbības ar ieslodzītajiem veikt ārpus ĪAV telpām vienīgi gadījumos, kad tās objektīvi nav iespējams veikt ĪAV telpās.

ĪAV tiek veikta koplietošanas telpu un kameru videonovērošana. Amatpersonas norādīja, ka videonovērošana tiek veikta nepārtraukti un viņiem nav iespējas to atslēgt. Pastāvot vienīgi iespēja “noņemt” no datora ekrāna konkrētas kameras pārraidīto video attēlu. Tomēr Ministru kabineta 2017.gada 21.marta noteikumu Nr.153 “Kārtība, kādā policija veic novērošanu, izmantojot tehniskos līdzekļus, kā arī šādas novērošanas rezultātā iegūto datu apstrādi” 5.punkts paredz amatpersonu pienākumu izvērtēt ieslodzītā rīcību un pēc 48 h lemt par turpmākās videonovērošanas veikšanas nepieciešamību. Ņemot vērā minēto, aicinu veikt nepieciešamos pasākumus, lai Ogres ĪAV tiktu ievērotas Ministru kabineta noteikumu Nr.153 prasības.

Amatpersonas norādīja, ka ĪAV nepārtraukti atrodas viens darbinieks, kuram nav iespējas atvērt kameras durvis. Lai veiktu jebkādas darbības ar ieslodzītajiem, tiek pieaicināti citi Ogres iecirkņa darbinieki. Vēršu uzmanību, ka ir iespējami gadījumi, kad ir nepieciešama ĪAV darbinieka nekavējoša iejaukšanās (konflikts starp ĪAV ievietotajām personām vai suicīda mēģinājums). Līdz ar to šāda veida situācijās pastāv iespējamība, ka ĪAV darbinieks objektīvi nevarēs nekavējoties sniegt nepieciešamo palīdzību.

Personu ievietošana ĪAV

Amatpersonas norādīja, ka Ogres iecirknī ir abu dzimumu darbinieki. Līdz ar to grūtības ar ievietotajai personai atbilstošā dzimuma pārmeklētāju neesot. Minētā darbība tiek veikta atsevišķā telpā, kur vienlaikus notiek fotografēšana, biometrisko pēdu izņemšana, personas iepazīstināšana ar tiesībām, pienākumiem un kārtību ĪAV, kā arī izsniegti higiēnas līdzekļi. Šajā telpā atsevišķos slēdzamos skapīšos tiek glabātas ieslodzīto privātās mantas, kuru glabāšana kamerās nav atļauta.

Minētajā telpā ir uzstādītas divas videonovērošanas kameras. ĪAV darbinieks norādīja, ka personas pārmeklēšana tiek veikta ārpus minēto kameru darbības zonas.

Darbinieki informēja, ka ārvalstnieki ĪAV nonāk reti un atrodas īslaicīgi. Visas darbības ar viņām veic Valsts robežsardzes darbinieki. Lai gan tulki ir pieejami, tomēr līdz šim ārvalstnieku aizturēšanas gadījumos viņu pakalpojumi neesot bijuši nepieciešami.

Ja ieslodzītais izsaka sūdzības par veselības stāvokli vai darbinieki konstatē miesas bojājumus, tiek izsaukta neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta brigāde. Savukārt, ja ieslodzītais norāda uz nepieciešamību regulāri lietot medikamentus, darbinieki to atļauj, ja tiek uzrādīta ārsta recepte, izraksts no medicīnas vēstures, norīkojums, vai arī, telefoniski sazinoties ar attiecīgo ārstu, tiek gūts apstiprinājums šo medikamentu lietošanas nepieciešamībai. Ievietotā persona katru reizi pēc medikamentu saņemšanas parakstās par to īpašā veidlapā.

Pirms ievietošanas kamerā ieslodzītajiem tiek izsniegti higiēnas līdzekļi, matracis un sega. Tīrie matračī tiek glabāti atsevišķi no lietotajiem. Atsevišķā žurnālā tiek reģistrēts, kad un cik lietotie gultas piederumi tiek nodoti tīrīšanai. Nodošana tīrīšanai notiek reizi nedēļā.

Aizturēto personu turēšanas kārtības likums neparedz pienākumu ieslodzītajam personām izsniegt spilvenu un palagu. Tomēr vairākās apmeklētajās ĪAV Tiesībsarga biroja darbinieki ar gandarījumu konstatēja, ka minētie priekšmeti tiek izsniegti. No cilvēktiesību viedokļa raugoties, minētā rīcība viennozīmīgi norāda uz vēlmi mazināt ciešanas, kuras personai rodas tiesību uz brīvību ierobežošanas rezultātā. Ņemot vērā minēto, aicinu, nodrošināt un izsniegt arī palagu un spilvenu ĪAV ievietojamajām personām, ja nepastāv objektīvi iemesli uzskatīt, ka tas apdraud konkrētas ievietotās personas vai citu personu drošību.

Kameras

ĪAV kamerās ir gultas vieta, galds un solis, kā arī pilnībā nodalīts sanitārais mezgls ar ūdens padevi. Kamerās bija ierīkotas darbinieku izsaukšanas pogas.

Logi kamerās bija salīdzinoši nelieli un nebija atverami. Savukārt mākslīgā apgaismojuma spilgtums bija regulējams, kā arī pārslēdzams nakts režīmā. Proti, kā norādīja darbinieki, nakts laikā apgaismojums tiek atstāts vienīgi sanitārajā mezglā. Kopumā vērtējot, apgaismojums apskatītajās kamerās ir uzskatāms par pietiekamu. Lai gan kamerās nebija pieejama dabiskā ventilācija, tajās apmeklējuma laikā nebija jūtams piesmakums.

ĪAV ievietotās personas, kuras divatā izcieta administratīvo sodu četrvietīgā kamerā, norādīja, ka nakts laikā mākslīgā ventilācija kamerās tiek izslēgta, kā rezultātā kamerās esot jūtams "gaisa" trūkums. Tomēr darbinieki atsakoties atstāt atvērtu lūku kameras durvīs, kas veicinātu gaisa cirkulāciju. Savukārt amatpersonas norādīja, ka darbiniekiem nav iespējas un tiesības iejaukties mākslīgās ventilācijas sistēmas darbībā. Turklāt ieslodzīto viedokļi par mākslīgās ventilācijas nepieciešamību nakts laikā atšķiroties. Ņemot vērā to, ka uz problēmām ar ventilāciju norādīja vienīgi kamerā, kurā atradās vairākas personas, aicinu veikt nepieciešamos pasākumus mākslīgās ventilācijas sistēmas darbības optimizēšanai nakts laikā, vai arī neievietot Ogres ĪAV kamerās vairāk par vienu personu. Vēršu uzmanību uz minētā jautājuma būtiskumu, jo ĪAV kamerās nav dabiskās ventilācijas iespējas.

Apskatītajās kamerās nebija izvietoti izraksti no normatīvajiem aktiem, kuros noteiktas ĪAV ievietoto personu tiesības un pienākumi. Tomēr sarunas gaitā ieslodzītie apliecināja, ka viņiem ir zināmas ĪAV esošās personas tiesības un pienākumi.

ĪAV kameru un mazgāšanās telpu plānojums nav piemērots personām ar kustību traucējumiem un personām, kuras pārvietojas riteņkrēslā. Kameru lielums un tajās esošo labierīcību lielums nepieļauj pat varbūtību, ka tās būtu pieejamas personām ar kustību traucējumiem vai riteņkrēslā.

Higiēna

Amatpersonas norādīja, ka ĪAV telpu uzkopšana, kā arī gultas veļas mazgāšana tiek veikta regulāri. Minēto pakalpojumu nodrošina privātie uzņēmumi, ar kuriem noslēgts līgums. Tomēr vizītes laikā tika konstatēts, ka

kamerās esošie sanitārie mezgli, kā arī dušas telpa ir nepietiekami kopta, kas rada priekšstatu par netīrību tajās. Ministru kabineta 2016.gada 16.novembra noteikumu Nr.726 "Higiēnas prasības īslaicīgās aizturēšanas vietā" 5.punkts paredz pienākumu veikt regulāru ĪAV telpu uzkopšanu neatkarīgi no aizturēto personu esamības. Līdz ar to aicinu Ogres ĪAV nodrošināt Ministru kabineta noteikumu Nr.726 prasību ievērošanu.

Ēdināšana

ĪAV ievietoto personu ēdināšanu nodrošina uzņēmums, ar kuru noslēgts līgums. Darbinieki norādīja, ka ēdiena daudzums ir pietiekams un kvalitāte esot laba, ēdiens tiek izsniegts trīs reizes dienā (vienu reizi dienā tiek nodrošināts arī siltais ēdiens). Minēto sarunas laikā apliecināja arī ĪAV ievietotās personas.

Pagaidu turēšanas telpas

Apsekojot Ogres iecirkņa pagaidu turēšanas telpas, tika konstatēts, ka tās atrodas netālu no dežūrdaļas. Tās sastāv no neliela gaiteņa un divām atsevišķām telpām, kas ar slēdzamām restēm nodalītas no gaiteņa. Telpās ir mākslīgais apgaismojums un tās ir aprīkotas ar soliņu. Tajās ir iespējams ievietot personas līdz četrām stundām.

Apkopojojot iepriekšminēto, aicinu nodrošināt, lai:

- 1) ĪAV ievietoto personu videonovērošana tiktu veikta, ievērojot Noteikumu Nr.153 prasības;
- 2) ĪAV un Ogres iecirknis, tajā skaitā iekļūšana iecirknī kopumā atbilstu vides pieejamības prasībām;
- 3) ĪAV būtu nodrošināts pilnvērtīgai funkciju izpildei nepieciešamais darbinieku skaits;
- 4) procesuālās darbības ar aizturētajām personām notiktu ĪAV telpās, izņemot, ja pastāv objektīva nepieciešamība tās veikt ārpus tām;
- 5) mākslīgās ventilācijas sistēmas pienācīgu darbību nakts laikā;
- 6) tiktu ievērotas Ministru kabineta noteikumu Nr.726 prasības un visas ĪAV telpas tiktu pienācīgi uzkoptas.

Vienlaikus aicinu izvērtēt un ievērot sniegtās rekomendācijas, kā arī mēneša laikā informēt par veiktajām darbībām. Pateicos par Valsts policijas Ogres iecirkņa un ĪAV amatpersonu sniegto informāciju vizītes laikā un sadarbību ar Tiesībsarga biroja darbiniekiem.

Ar cieņu
tiesībsargs

J.Jansons

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu